

**Strateški plan
Hrvatskoga instituta za povijest
2024. - 2027.**

PREDGOVOR

Hrvatski institut za povijest, uključujući i Podružnicu za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavonskome Brodu, brojem znanstvenika i znanstvenih novaka najveći je javni znanstveni institut u znanstvenome području humanističkih znanosti te središnji javni institut u Republici Hrvatskoj kojem je temeljna djelatnost (misija) znanstveno proučavanje povijesti hrvatskoga naroda i narodā jugoistočne i srednje Europe. Od svojega osnutka 1961. pod imenom Institut za historiju radničkog pokreta, sustavno je širio područja istraživanja, što je vidljivo iz promjene imena 1990. u Institut za suvremenu povijest te 1996. u Hrvatski institut za povijest.

Zakonom o ustanovama (NN 76/93, 29/97, 47/99, 35/08, 127/19, 151/22) Institut je 1993. godine kao znanstvena organizacija postao javna ustanova nad kojom je Republika Hrvatska stekla osnivačka prava. Stupanjem na snagu Zakona o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti (NN 58/96) te Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17) Institut je nastavio svoj rad kao javni znanstveni institut u vlasništvu Republike Hrvatske kojem je temeljna zadaća trajna znanstveno-istraživačka djelatnost, što se nije promijenilo niti Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/2022).

Institut je osnovan za provedbu programa znanstvenih istraživanja kao javne službe u znanstvenoj djelatnosti kojoj je zadaća ostvarivati znanstvene programe od strateškoga interesa za Republiku Hrvatsku te uspostaviti znanstvenu infrastrukturu za sustav znanosti i visokoga obrazovanja.

Kadrovsku strukturu Instituta (prosinao 2023.) čini 85 zaposlenika, od kojih je 67 angažirano na realizaciji trajne znanstveno-istraživačke djelatnosti, a 18 u pratećoj stručnoj službi (računovodstvo i financije, pravni, kadrovski i opći poslovi, informatički poslovi, osoblje knjižnice, tehnički poslovi).

Znanstveno-istraživačka djelatnost Instituta do sada se odvijala u skladu sa Strateškim planom iz 2019. u sklopu jedanaest (11) znanstvenih programa/tema, koje se pak istraživački dijelom realiziraju kroz 6 znanstveno-istraživačkih projekata ugovorenih s Hrvatskom zakladom za znanost, a dijelom kroz 16 internih znanstveno-istraživačkih projekata koji se financiraju putem državnoga proračuna kroz sustav Programskog financiranja. Na međunarodnoj razini znanstvena djelatnost odvija se partnerskom realizacijom bilateralnih i multilateralnih projekata, a i sudjelovanjem inozemnih znanstvenika kao vanjskih suradnika na domaćim projektima.

Institut izdaje i 4 znanstvena časopisa te godišnje u vlastitoj nakladi objavljuje u prosjeku 10 monografija, zbornika radova, knjiga kritički pripremljenoga arhivskoga gradiva te drugih vrsta znanstvenih publikacija.

Institut kontinuirano sudjeluje u organizaciji domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova i okruglih stolova.

U okviru nastavne djelatnosti Institut već niz godina ostvaruje međuinstitucionalnu suradnju sa sveučilištima u Zagrebu, Rijeci i Osijeku, Hrvatskim katoličkim sveučilištem u Zagrebu i Sveučilištem u Mostaru.

UVOD

Republika Hrvatska kao dio Europske unije kontinuirano kroz nacionalne politike širi i usklađuje hrvatski istraživački prostor prema kompetitivnom europskom istraživačkom prostoru, što otvara nove potencijale te pred sve zaposlenike Instituta stavlja mogućnost i obvezu stvaranja novih i kompleksnijih znanstveno-istraživačkih i stručnih prioriteta rada Instituta u nadolazećem razdoblju od 2024. do 2027. godine. Ne napuštajući tradiciju provođenja temeljnih istraživanja u znanstvenom polju povijesti, te osnivačkim aktom i Statutom određenu misiju institucije, nužno je definiranje jasnih strateških ciljeva, srednjoročnih i dugoročnih, koji će doprinijeti održanju pozicije Hrvatskoga instituta za povijest kao nacionalnoga središta te njegovoj prepoznatljivosti kao regionalnoga središta znanstveno-istraživačke djelatnosti iz područja povijesnih znanosti.

Usmjereni na važnost istraživanja hrvatske povijesti i kulture u europskome i regionalnome kontekstu, povijesti Hrvata izvan Republike Hrvatske, te napose svjesni izazova koje donosi nadolazeće razdoblje, premda u nezahvalnoj poziciji globalne gospodarske krize, te činjenice da se palača Instituta nalazi u procesu obnove nakon potresa iz 2020. godine, kao i činjenice da je u listopadu 2022. godine u potpunosti promijenjen zakonodavni okvir kojim se regulira znanstvena djelatnost u Republici Hrvatskoj, u prvome redu u skladu sa strateškim dokumentima *Nacionalne razvojne strategije* (NRS 2030) i *Nacionalnog plana oporavka i otpornosti* (NPOO), *Nove boje znanja: Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije RH* (listopad 2014.), *Okvirnim programom EU za istraživanje i inovacije u razdoblju 2021. – 2027. – Obzor Europa*, *Planom razvoja istraživačke infrastrukture u Republici Hrvatskoj 2023. - 2027.* (lipanj 2023.), *Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvoje Republike Hrvatske* (NN 123/17, 151/22), *Strategijom pametne specijalizacije do 2029.* (S3) i Programskim ugovorom (28. prosinca 2023.) dopunili smo i dijelom redefinirali Strateški plan Hrvatskoga instituta za povijest iz 2019. godine.

Polazeći od činjenice da Europska unija uvažava različita i specifično povijesno uvjetovana obilježja zemalja članica te se nastoji njegovati zajedništvo kroz različitosti uz isticanje onih obilježja koja djeluju objedinjujuće, humanističkim i društvenim znanostima treba pripadati istaknuta uloga, a u tom kontekstu istraživanje hrvatske povijesti, društva i kulture u europskom kontekstu mora biti važna komponenta hrvatskoga istraživačkog prostora. Budući da humanističke znanosti moraju imati i presudnu ulogu u oblikovanju i očuvanju hrvatskoga identiteta u procesima globalizacije, držimo da bi Institut trebao aktivno iskoristiti mogućnosti koje nudi *Okvirni program EU za istraživanja i inovacije – Obzor Europa*, kroz prijavljivanje barem jednog projektnog prijedloga.

Stoga u nastupajućem razdoblju dio institutskoga istraživačkog potencijala svakako mora biti usmjeren prema inovacijama u povijesnim istraživanjima jer program *Obzor Europa* svoje težište stavlja na teme inovacija i otvorene znanosti u okviru Klastera Kultura,

kreativnost i uključivo društvo. U tom smislu svakako treba imati na umu i mogućnost kreiranja okvira i procesa za ispunjavanje ciljeva iz Razvojnog smjera 1. NRS2030 poput SC2. Obrazovni i zaposleni ljudi, SC4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske, te iz Razvojnog smjera 3. NRS2030 SC11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva, te svakako i Razvojnog smjera 4. NRS2030 SC13. Jačanje regionalne konkurentnosti. Republike Hrvatske. Jednako tako, cilj nam je u skladu s NPOO iskoristiti mogućnost jačanja institucionalnih kapaciteta instituta za inovacije (C3.2.R1-I2), razvijati modele za napredovanje u karijeri institutskih istraživača (C3.2.R2-I1) Slijedom navedenih razmišljanja, Strateški plan Hrvatskoga instituta za povijest razvojni je dokument koji definira ciljeve srednjoročnoga i dugoročnoga razvoja Instituta te naznačuje glavne smjernice i korake za ostvarivanje tih ciljeva, a u skladu je i s Programskim ugovorom potpisanim u prosincu 2023. godine (NPOO C3.2.R1-I1 i C3.2.R3-I1). Dokument se odnosi na razdoblje od 2024. do 2027., za koje definira smjer razvoja i razvojne ciljeve.

Polazište za određivanje razvojnoga plana i ostvarivih strateških ciljeva jest stanje određeno novim Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/22), formalnim statusom Instituta, njegovim institucionalnim okvirom, kadrovskom strukturom, rezultatima znanstvene produktivnosti te izdavačkom djelatnošću od 2019. do 2022. godine.

ANALIZA STANJA

UNUTARNJI USTROJ HRVATSKOGA INSTITUTA ZA POVIJEST

Unutarnje administrativne ustrojbene jedinice na HIP-u znanstveni su odjeli koji okupljaju znanstvenike i suradnike Instituta po kronološkom, tematskom ili geografskom ključu. Razlog takve podjele jest uvažavanje specifičnosti istraživanja i tumačenja izvornog gradiva u pojedinim razdobljima, odnosno, područjima (administrativna i politička podjela hrvatskih zemalja od srednjeg vijeka nadalje; spisi više različitih upravnih tijela, na različitim jezicima i pismima; arhivska podjela izvora). Znanstveni odjeli stoga predstavljaju stalnu, nepromjenjivu bazu znanstvenicima i istraživačima u dogovorima i raspravama oko prijave tematskih projekata ovisno o uvjetima pojedinih natječaja, a koji se potom mogu provoditi u i okviru znanstveno-istraživačkih i stručnih centara, ali i u suradnji s drugim odjelima i stručnjacima izvan Instituta. Unutar odjela se također organiziraju znanstveni skupovi posvećeni ključnim događajima hrvatske i svjetske povijesti (obljetnice i sl.). Znanstveni odjeli ujedno predstavljaju i temelj uključenosti svih znanstvenika u organizaciju i provedbu administrativnih poslova na Institutu te usmjeravanju strateških ciljeva Instituta uz maksimalno uvažavanje specifičnosti povijesnih istraživanja pojedinih kronoloških razdoblja i geografskih područja. Zaposlenici angažirani na realizaciji znanstvenoistraživačke djelatnosti Hrvatskoga instituta za povijest organizirani su u pet (5) odjela, uz koje djeluje i Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, smještena u Slavonskome Brodu. U

radu znanstvenih odjela kao vanjski suradnici na znanstvenim projektima i kolaborativnim programima mogu sudjelovati znanstvenici i suradnici koji su zaposleni izvan Instituta.

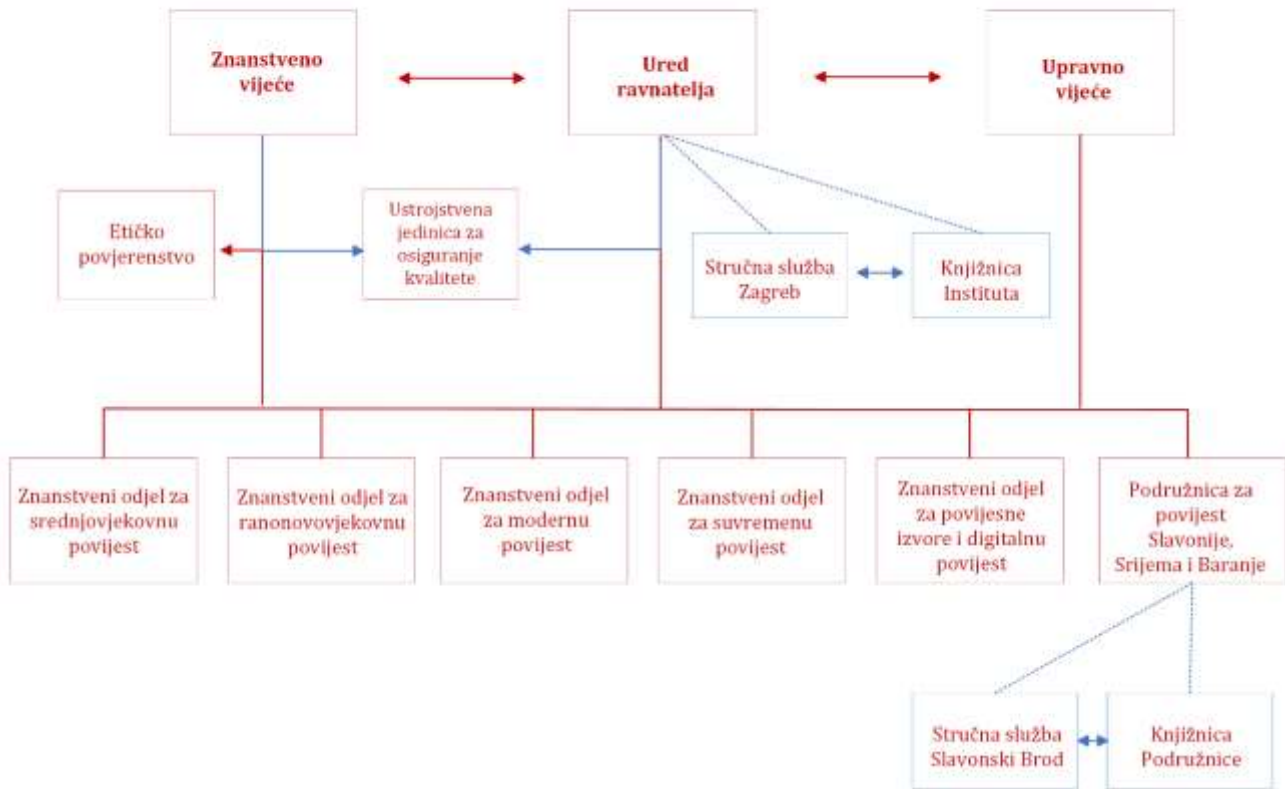
Važno je naglasiti da je tijekom prošloga razdoblja (2019. – 2023.) *Strateški plan HIP-a*, kroz ustroj i provedbu jedanaest (11) znanstveno-istraživačkih programa/tema pokazao uspješnost izvedbe dijakronijskih istraživanja pojedinih tema hrvatske (i regionalne) povijesti. Shodno tome, u tim istraživanjima i izvedbi tih 11 programa sudjelovali su istraživači različitih institutskih odjela okupljeni u timove ne isključivo prema kronološkom razdoblju, nego prema temama istraživačkih programa koje obuhvaćaju duža vremenska razdoblja, čime se ostvaruje ne samo vertikalna nego i horizontalna kolaborativna suradnja znanstvenih djelatnika različitih institutskih znanstvenih odjela. Takav pristup pokazao se iznimno uspješnim prilikom prijava na projektne natječaje te će se primjenjivati i u sljedećem strateškom razdoblju bez obzira na kronološki ustroj pojedinih institutskih znanstvenih odjela, koje ćemo zadržati kao ustrojbene jedinice zbog lakše organizacije i provedbe administrativnih poslova, kao i obavljanja drugih stručnih djelatnosti. No, u skladu s razvojem historiografske struke i potrebama u smislu razvoja digitalne povijesti dio znanstvenih odjela reorganiziran je što je definirano i novim Statutom Hrvatskog instituta za povijest (listopad 2023.). Jednako tako, metodološki i sadržajno znanstveni rad i projekti Instituta bit će provedeni u skladu s pet glavnih metodološko-istraživačkih područja definiranih Strateškim planom znanstvenih istraživanja, koji je sadržan unutar ove strategije.

Stručna služba obavlja stručne, pravne, financijsko-računovodstvene, kadrovske, administrativne, računalno-informatičke, bibliotečne, dokumentacijske te tehničke i pomoćne poslove za potrebe Instituta.

Institutom upravlja peteročlano Upravno vijeće, cjelokupni rad i poslovanje Instituta organizira i vodi ravnatelj/ica, a Znanstveno vijeće HIP-a određuje i provodi znanstvenu politiku Instituta te odlučuje o znanstvenim i stručnim pitanjima.

Organizacijski ustroj i znanstveno istraživački kadrovski potencijal Hrvatskog instituta za povijest

Organizacijski ustroj Hrvatskog instituta za povijest

Znanstvenici, suradnici i stručna radna mjesta prema radnim mjestima (prosinac 2023.)

	Odjel za srednjovjekovnu povijest	Odjel za ranonovovjekovnu povijest	Odjel za modernu povijest	Odjel za suvremenu povijest	Odjel za povijesne izvore i digitalnu povijest	Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje	UKUPNO
Znanstveni savjetnik trajni izbor	2	2	3	1	--	3	11
Znanstveni savjetnik I. izbor	2	--	3	3	--	3	11
Viši znanstveni suradnik	1	2	5	4	4	1	17
Znanstveni suradnik	2	3	1	6	1	2	15
Viši asistent	1	1	1	--	1	1	5
Asistent	--	--	1	--	--	3	4
Stručni savjetnik	--	1	1	--	--	--	2
Viši stručni suradnik	--	--	--	--	--	--	--
Stručni suradnik	--	--	--	--	--	2	2
UKUPNO	8	9	15	14	6	15	67

MATERIJALNI RESURSI

- Radni prostori
 - zgrada u Opatičkoj 10, Zagreb, u vlasništvu Hrvatskoga instituta za povijest (2631,43 m²) – uredi, knjižnica, skladišni prostor¹
 - zgrada u Ulici Ante Starčevića 8, Slavonski Brod (300 m²) – uredi, knjižnica, skladišni prostor
- Knjižnica (Zagreb) – oko 90 000 bibliografskih jedinica
- Knjižnica (Slavonski Brod) – oko 10 500 bibliografskih jedinica.
- Računalna i druga oprema koja uz neznatne poteškoće omogućava uspješno ostvarivanje temeljne znanstveno-istraživačke djelatnosti Instituta.²
- Sredstva za rad Hrvatskoga instituta za povijest osiguravaju se uglavnom iz državnoga proračuna Republike Hrvatske kroz programsko financiranje te manjim dijelom kroz kompetitivne projekte Hrvatske zaklade za znanost i drugih zaklada koje financiraju znanstveni rad.
 - Sredstva za rad Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje osiguravaju se prema Ugovoru od 26. lipnja 1996. iz: državnoga proračuna Republike Hrvatske – programsko financiranje (50 %); proračuna Grada Slavonskoga Broda i proračuna Brodsko-posavske županije (50 %); kompetitivnih projekata Hrvatske zaklade za znanost.

U uvjetima produžene gospodarske krize te s obzirom na donošenje novog zakonskog okvira koji regulira znanstvenu djelatnost svjesni smo da će se udio prihoda izvan proračuna RH morati stalno znatno povećavati. Mogućnost povećanja toga udjela vidimo u nastavku uspješnih apliciranja i ugovaranju projekata preko Hrvatske zaklade za znanost, okvirnoga programa *Obzor Europa* te drugih sličnih europskih i domaćih projektnih natječaja. Jednako tako, dio istraživačkoga rada (kao što je to bio slučaj i u prethodnom strateškom razdoblju) usmjerit će se na tzv. primijenjena istraživanja, koja mogu na tržištu donijeti sredstva gospodarskih subjekata (poput pisanja naručenih obljetničkih monografija). Za potrebe provođenja primijenjenih istraživanja Statutom je predviđeno formiranje privremenih istraživačkih centara, koji će okupljani institutske (i vanjske) istraživače tijekom provođenja takvih projekata. Osim toga dio prihoda izvan proračunskih sredstava mogao bi se ostvariti i tješnjom, dugoročnom i formalnom suradnjom s jedinicama lokalne samouprave (moguće i osnivanje novih podružnica

¹ Palača u Zagrebu trenutno je u procesu obnove, koja se financira sredstvima NPOO-a. Nakon obnove ukupni iskoristivi prostor za organizaciju rada trebao bi se povećati za cca 600m². Za trajanja obnove palače Instituta djelatnicima je osigurana mogućnost smjenskog rada u privremenom prostoru dobivenom na korištenje od Ministarstva graditeljstva, prostornog uređenja i državne imovine RH, u Gajevoj 2a (cca 200 m²),

² Budući je palača u Opatičkoj 10 trenutno u obnovi, pristup relevantnim Internet bazama moguć je za sve djelatnike bilo putem korištenja AAI@Edu računa ili pak u zamjenskim privremenim prostorima Instituta u Gajevoj 2a.

Instituta), no za takvu suradnju potrebna je suglasnost nadležnoga Ministarstva znanosti i obrazovanja RH.

IZDAVAČKA DJELATNOST

Izdavačku djelatnost Instituta obuhvaća objavljivanje znanstvenih monografija, zbornika radova i periodičnih publikacija.

- *Biblioteka Hrvatska povjesnica* (pokrenuta 1994.) i *Bibliotheca Croatica: Slavonica, Sirminiensia et Baranyensia* (pokrenuta 1996.) – objavljuju se monografije, studije, rasprave, kritički pripremljeno arhivsko gradivo, prijevodi, pretisci i bibliografije.
- Periodičke publikacije:
 - *Časopis za suvremenu povijest* (izlazi od 1969. u Zagrebu) – 3 puta godišnje (indeksiran u bazama Web of Science i Scopus);
 - *Povijesni prilozi* (izlazi od 1982. u Zagrebu) – 2 puta godišnje (indeksiran u bazi Scopus);
 - *Review of Croatian History* (izlazi od 2005. u Zagrebu) – jednom godišnje (indeksiran u bazi Scopus);
 - *Scrinia Slavonica* (izlazi od 2001. u Slavonskome Brodu) – jednom godišnje (indeksiran u bazi Scopus).
- Zbornici radova i zbornici s domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova.

ZNANSTVENA PRODUKCIJA HRVATSKOGA INSTITUTA ZA POVIJEST OD 2019. DO 2022.

Znanstvena produktivnost Instituta od 2019. do 2022. upućuje na znatne i za sada još uvijek stabilne istraživačke kapacitete (znanstvenici i znanstveni novaci).

Vrste publikacija	2019. – 2022.					
	Na hrvatskom jeziku	Na stranim jezicima	U A1/A2 bazi	WoS	Scopus	Ukupan broj (zbroy 1. i 2. stupca)
Članci u domaćim znanstvenim časopisima	288	33	140	55	124	321
Članci u stranim znanstvenim časopisima	21	33				54
Leksikografski članci	55	1				56
Web-članci	43					43
Autorske knjige	30	5				35
Radovi u međunarodno recenziranim zbornicima radova sa skupova	19	64				83
Poglavlja u knjigama i tematskim zbornicima	204	13				217
Uredništvo (monografija, zbornika radova)	32	6				38

Znanstveni odjeli i projekti Instituta

Odjel za srednjovjekovnu povijest

Odjel sustavno istražuje teme iz hrvatske medijevistike, od razdoblja kasne antike do kasnoga srednjeg vijeka, a osobito teme iz razvijenoga srednjeg vijeka. Unutar Odjela, ali i suradnjom s djelatnicima Podružnice i kolegama s Odjela za ranonovovjekovnu povijest, organiziran je projekt *Topografija vlasti: istočnojadranski gradovi u srednjovjekovnim prostorima vlasti* (TOPOS), koji sufinancira HRZZ (do siječnja 2024.). Djelatnici na Odjelu se provode i projekt *Moderne europske diplomacije i istočnojadranski prostor* (MEDEA), koji se također sufinancira sredstvima HRZZ-a (do kraja 2023.), a izvodi se u suradnji s djelatnicima s drugih znanstvenih odjela. Na Odjelu se provodi i interni znanstveno-istraživački projekt *Demographia Croatica rustica*. Dio istraživača bavi se i istraživanjima crkvene povijesti srednjega vijeka te kulturnim i intelektualnim dodirima srednjovjekovnoga Istoka i Zapada, a ta se istraživanja odvijaju u skladu s jednim od 11 znanstvenih programa/tema *Između Istoka i Zapada* (Strategija HIP-a 2019.-2023.). Istraživači na Odjelu rade u velikoj mjeri na neobjavljenim izvorima koji zahtijevaju poznavanje latinskoga, paleografije i srodnih povijesnih disciplina, te će njihov rad u budućem razdoblju biti u uskoj svezi s radom novog/preustrojenog Znanstvenog odjela za povijesne izvore i digitalnu povijest. Rezultati Odjela jesu i objavljivanje transkribiranih dokumenata važnih za hrvatsko srednjovjekovlje, sintetski ili metodološki važni radovi, specijalizirane rasprave o složenim interdisciplinarnim pitanjima hrvatske medijevistike – primjerice definiranje pitanja vlasništva, vlasti, pojedinih institucija, izrade baza podataka, genealogija, ubikacija pojedinih lokaliteta i slično, što je dodatna poveznica za horizontalnu suradnju ovog odjela s odjelom za povijesne izvore i digitalnu povijest. Hrvatsko srednjovjekovlje tim se istraživanjima i intenzivnom međunarodnom suradnjom postavlja u kontekst šire sredozemne odnosno srednjoeuropske povijesti. Važno je napomenuti da građa se za istraživanje povijesti Hrvata u ovome razdoblju danas nalazi u različitim arhivima i knjižnicama susjednih država (Austrija, Mađarska, Italija).

U nastupajućem strateškom razdoblju djelatnici Odjela nastavit će znanstveni rad u sklopu postojećih projekata, te kroz pokretanje novog institucijskog projekta *Zajednice, komunikacije i društvene mreže u hrvatskom srednjovjekovlju i ranomodernom dobu* (COMNET) koji se financira putem Programskog ugovora kroz sredstva fonda NextGenerationEU, a planira se i izrada novih projektnih prijedloga na natječaje Hrvatske zaklade za znanost i drugih domaćih i europskih zaklada koje financiraju znanstveni rad u polju humanističkih znanosti.

Odjel za ranonovovjekovnu povijest

Središnja tema istraživanja i znanstvene diseminacije Odjela odnosi se na razdoblje od 15. do 18. stoljeća na geografski prostranom području od Jadrana na zapadu do Drave i Dunava na istoku te od Istre na sjeveru do Dubrovnika i Boke na jugu, koje obuhvaća Mletačku Dalmaciju, Civilnu Hrvatsku i Vojnu krajinu. U znanstvenome fokusu istraživanja isprepletenosti su zajedničkoga povijesnog razvoja više danas samostalnih

država (Hrvatska, Slovenija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija, Austrija, Italija, Mađarska i Albanija) na područjima negdašnjih susjednih svjetskih sila (Habsburška Monarhija, Mletačka Republika, Osmansko Carstvo). Takva istraživanja, praćena konkretnom suradnjom s tamošnjim ustanovama i znanstvenicima, pridonose boljem poznavanju zajedničke povijesti i upućuju na nedjeljivost brojnih sastavnica njihova kulturnoga i povijesnoga naslijeđa. Istraživanje novovjekovne hrvatske povijesti zahtijeva poznavanje latinskoga, pisane njemačke gotice i staroga talijanskog za analizu i transkripciju povijesnih izvora te suvremenoga njemačkog, mađarskog i talijanskog jezika radi praćenja relevantne sekundarne literature. Važno je napomenuti da se građa za istraživanje povijesti Hrvata u ovome razdoblju danas nalazi u različitim arhivima i knjižnicama susjednih država (Austrija, Mađarska, Italija, Crna Gora).

U sklopu znanstvenoga programa *Transfer ideja i uloga pojedinaca u razvoju društva i izgradnji institucija u Hrvatskoj* (Strategija HIP-a 2019.-2023.) odvija se rad na projektu *Europski korijeni moderne Hrvatske: transfer ideja na političkom i kulturnom polju u 18. i 19. stoljeću*, sufinanciran kroz fondove Hrvatske zaklade za znanost (do kraja 2023.) i na kojem sudjeluju istraživači s ovog Odjela. U sklopu istog programa (Strategija HIP-a 2019.-2023.) provode se interni istraživački projekti *Problematske teme i gradivo za društvenu i vojnu povijest istočnoga Jadrana u ranom novom vijeku* i *Opis Severinske županije i Banske krajine na vojnim kartama 18. i 19. stoljeća*, a potonji je vezan i na program *Svakodnevnica i kvaliteta života u Varaždinskom generalatu i dalmatinskim garnizonima tijekom 18. i dugog 19. stoljeća* (Strategija HIP-a 2019.-2023.).

U nastupajućem strateškom razdoblju djelatnici Odjela nastavit će znanstveni rad u sklopu postojećih projekata, te kroz pokretanje novog institucijskog projekta *Vlast to smo mi: društvene mreže i upravljačke strukture u hrvatskom novom vijeku (VTSM)* koji se financira putem Programskog ugovora kroz sredstva fonda NextGenerationEU, a planira se i izrada novih projektnih prijedloga na natječaje Hrvatske zaklade za znanost i drugih domaćih i europskih zaklada koje financiraju znanstveni rad u polju humanističkih znanosti.

Odjel za povijesne izvore i digitalnu povijest

Ovaj Odjel sljednik je dosadašnjeg Odjela za hrvatsku latinističku historiografiju koji se donošenjem novog Statuta Hrvatskog instituta za povijest preustrojio u novi znanstveni odjel. Središnja tema znanstvenih istraživanja na ovom odjelu je rad na povijesnim izvorima za hrvatsku prošlost uz uporabu i razvoj digitalnih tehnologija. S obzirom da se izvorna građa, ključna za istraživanje hrvatske povijesti, nalazi ne samo u hrvatskim arhivima, nego i u nizu arhiva susjednih država (Austrijski državni arhiv, Mađarski državni arhiv, Državni arhiv u Veneciji, Slovenski državni arhiv, Istorijiski arhiv u Kotoru, Arhiv Jugoslavije i dr.) te je sve do početka 20. stoljeća pisana na različitim jezicima i pismima (latinski, njemački, mletački talijanski, mađarski, osmanski), za njezinu su analizu i razumijevanje potrebna stručna znanja i vještine koje znanstvenici i istraživači Instituta već posjeduju (paleografija, razumijevanje predmodernih jezičnih struktura stranih jezika, snalaženje u stranim arhivima, odnosno, povijesnoj institucionalnoj mreži). Iako svi znanstvenici i istraživači Instituta u svojim istraživanjima koriste povijesne izvore, to vrijedno znanje često ostaje ograničeno na individualna istraživanja. Slično se

može reći i za stečene vještine u digitalnoj humanistici. Osnovna misija ovog odjela je okupljanje i koordinacija znanstvenika koji svoja stručna znanja u čitanju i prezentaciji izvora žele podijeliti, kako s drugim znanstvenicima iz Hrvatske i inozemstva, tako i s općom javnosti te posebice i s javnim institucijama u kulturi, obrazovanju i institucijama javne uprave, koje u svojem radu koriste povijesne izvore, a nemaju dovoljno stručnog kadra za čitanje i analizu tih izvora (muzeji, interpretacijski centri, restauratorski zavodi i konzervatorski odjeli, lokalne zajednice i uprave). Stoga, ovaj odjel u znanstvenom radu obuhvaća:

- evidentiranje arhivskog (rukopisnog) gradiva ključnog za hrvatsku povijest u domaćim i stranim arhivima, njegovo tematsko strukturiranje i prezentiranje u javnom pristupu koristeći sustave Dabar i CroRis, a prema mogućnostima jače uključivanje i u dariah.hr infrastrukturu.
- objava prijevoda ključnih izvora za pojedine teme iz hrvatske povijesti (prijevod s predmodernog latinskog, njemačkog, mletačkog talijanskog, osmanskog i mađarskog jezika te transkripcija rukopisne, teško čitljive građe)
- uporaba i razvoj digitalnih metoda u istraživanjima i prezentaciji rada na povijesnim izvorima u skladu s metodologijom i metodama digitalne humanistike
- pružanje stručne pomoći kulturnim i obrazovnim institucijama, institucijama javne uprave i općoj javnosti u čitanju, tumačenju i analizi povijesnih dokumenata.

S uključenjem i uporabom metoda istraživanja u digitalnoj humanistici otvara se i mogućnost uključivanja znanstvenika iz ne-humanističkih znanstvenih polja, čime bi se lakše ostvarivao i interdisciplinarni/transdisciplinarni pristup proučavanju povijesti, poglavito u postupcima prijave na kompetitivne natječaje za financiranje znanstvenih projekata.

U nastupajućem strateškom razdoblju djelatnici Odjela nastavit će znanstveni rad u sklopu novog institucijskog projekta *Sanitarni kordon u Dalmaciji (18. i 19. stoljeće) (SANITAD)* koji se financira putem Programskog ugovora kroz sredstva fonda NextGenerationEU, a u suradnji s Odjelom za modernu povijest izvodit će se još jedan institucijski projekt. Nadalje planirana je i daljnja suradnja s ostalim institutskim znanstvenim odjelima na polju digitalizacije i uporabe metoda digitalne povijesti. Jednako tako, planira se izrada novih projektnih prijedloga na natječaje Hrvatske zaklade za znanost i drugih domaćih i europskih zaklada koje financiraju znanstveni rad u polju humanističkih znanosti.

Odjel za modernu povijest

Ovaj Odjel sljednik je dosadašnjeg Znanstvenog odjela za povijest 19. stoljeća koji se donošenjem novog Statuta Hrvatskog instituta za povijest preustrojio u novi znanstveni odjel. Na ovom Odjelu provode se, kao trajna istraživačka djelatnost, istraživanja kronološki usmjerena na tri stoljeća: drugu polovinu 18., 19. i prvu polovinu 20. stoljeća. U tom je vremenskom okviru moguće pratiti tzv. fenomene dugoga trajanja koji uključuju stvaranje moderne države, razvoj parlamentarnog sustava, političke participacije različitih društvenih slojeva i regulacije sudbenog sustava, modernizacije svih aspekata školstva na svim razinama, kao i razvoj civilnoga društva (građanske udruge) i moderne

političke kulture. Osim toga, istraživanjima na ovom Odjelu proučavaju se i političke stranke i njihova uklopljenost u europske ideološke obrasce (konzervativizam, liberalizam, demokršćanstvo, marksizam), ratna povijest (svjetski ratovi, lokalni ratovi, gerila), istaknuti pojedinci (političari, znanstvenici, umjetnici, svećenici) i gospodarska povijest (bankarstvo, industrija, stočarstvo, poljoprivreda, ribarstvo). U tom se kontekstu istražuju problemi suodnosa politike, modernizacije i modernih identiteta. Moderni hrvatski identitet oblikovao se u procesu dugoga trajanja, u širokom vremenskom luku od napoleonskih ratova (18./19. st.) do Drugoga svjetskog rata (sredina 20. st.). Prihvatanje suvremenih ideja u hrvatskome društvu odigravalo se u međuovisnosti o političkome, društvenome i kulturnome te gospodarskome kontekstu. Da bi se dobio cjelovit pogled na dinamični razvoj hrvatske povijesti, nameće se potreba interdisciplinarnoga istraživanja (povijest, etnologija, povijest književnosti, povijest umjetnosti, filozofija, politologija, novinarstvo, filologija, pravo). U navedenom razdoblju hrvatske su zemlje bile sastavni dio više državnih tvorevina (Habsburška Monarhija, Osmansko Carstvo, Mletačka Republika, Kraljevina SHS / Jugoslavija), što iziskuje suradnju ne samo s drugim institutskim odjelima nego i s inozemnim znanstvenim institucijama radi stjecanja što cjelovitije slike o međusobnom prožimanju hrvatske, regionalne i europske povijesti.

Istraživači s Odjela sudjeluju u izvođenju više projekata proizašlih iz istraživačkih programa ranije Strategije HIP-a: *Europski korijeni moderne Hrvatske: transfer ideja na političkom i kulturnom polju u 18. i 19. stoljeću* (do listopada 2023.) i *Mapiranje parlamentarnih izbora 1848.-1918. u Hrvatskoj* (do lipnja 2024.) koje sufinancira Hrvatska zaklada za znanost. Osim toga na ovom Odjelu pokreću se i dva nova institucijska projekta *Hrvatska i Europa: institucije i pojedinci u razvoju modernog društva i države (HEIP)* i *Međunarodni diplomatski dokumenti za hrvatsku povijest između dva svjetska rata (MDIHP)* od kojih se drugi provodi u suradnji s Odjelom za povijesne izvore i digitalnu povijest, a oba ova projekta financiraju se putem Programskog ugovora kroz sredstva fonda NextGenerationEU. Na Odjelu se provodi i još jedan institucijski projekt u suradnji s Odjelom za suvremenu povijest.

Osim toga, u nastupajućem razdoblju planira se i izrada novih projektnih prijedloga na natječaje Hrvatske zaklade za znanost i drugih domaćih i europskih zaklada koje financiraju znanstveni rad u polju humanističkih znanosti.

Odjel za suvremenu povijest

Istraživanja Odjela uključuju teme od presudne važnosti za razumijevanje 20. stoljeća. Riječ je o nizu tema koje su do sada manje proučavane ili su u prethodnim razdobljima jednostrano interpretirane. Niz procesa i događaja od Drugoga svjetskog rata do današnjih dana obuhvaća razdoblja hrvatske povijesti koja neposredno utječu i na našu svakodnevicu: razdoblje Nezavisne Države Hrvatske, Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Republike Hrvatske, kao i ulazak Hrvatske u Europsku uniju. Unutar tih država odvijali su se bitni procesi modernizacije koje možemo obuhvatiti pojmovima deagrarizacije, industrijalizacije, urbanizacije i masovnoga prosvječivanja, što se zbivalo u uvjetima autoritarnih i totalitarnih režima, a tek u kratkim razdobljima i u okviru demokratski izabраниh vlasti. Posebnost razvoju daju različiti državni okviri, tj. Jugoslavija i samostalna Hrvatska, kao i nasilne promjene koje su obilježile njihovo stvaranje te

smjene društvenih i političkih okvira. Sve to utjecalo je na to da je jedna od bitnih tema istraživanje žrtava rata i totalitarnih sustava. Istraživači koriste metode historijske znanosti, ali i metodološke postupke, a još više rezultate društvenih znanosti poput politologije, sociologije, demografije, etnologije, ekonomije i prava. Važan dio interpretacije jest i upućenost na komparativnu analizu sličnih događaja i procesa u drugim europskim zemljama.

U sklopu znanstvenih programa *Vojna i ratna povijest Hrvatske, Transfer ideja i uloga pojedinaca u razvoju društva i izgradnji institucija u Hrvatskoj, Povijest nasilja i sukoba, Raseljena i iseljena Hrvatska i Tranzicijski kompleksi u suvremenoj povijesti srednje i jugoistočne Europe* (Strategija HIP-a 2019.-2023.) na Odjelu se provodi projekt *Rat, žrtve, nasilje i granice slobode u hrvatskoj povijesti 20. stoljeća* (do kraja 2023.) koji sufinancira Hrvatska zaklada za znanost. U sklopu Odjela izvode se još sljedeći interni znanstveno-istraživački projekti: *Hrvatski sport u 20. stoljeću; Povjesnice postrojbi specijalne policije PU karlovačke i PU dubrovačko-neretvanske u Domovinskom ratu 1991-1995. godine; "Alternativne kulture" i "sive zone" hrvatskog/jugoslavenskog kasnog socijalizma: studije slučaja i Gastarbajterska usmena povijest.*

U nastupajućem strateškom razdoblju djelatnici Odjela nastaviti će znanstveni rad u sklopu postojećih projekata, te kroz pokretanje dva nova institucijska projekta *Političko ozračje i represija u Hrvatskoj i Jugoslaviji od 1941. do 1995. godine – selektivna sjećanja i interpretacije (POREHR)* i *Samo promjena je stalna: razvoj i život hrvatskih gradova u 19. i 20. stoljeću (ŽIVIGRAD)* koji se financiraju putem Programskog ugovora kroz sredstva fonda NextGenerationEU. Potonji institucijski projekt provodi se u suradnji s Odjelom za modernu povijest. Osim toga, planira se i izrada novih projektnih prijedloga na natječaje Hrvatske zaklade za znanost i drugih domaćih i europskih zaklada koje financiraju znanstveni rad u polju humanističkih znanosti.

Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavonskome Brodu

Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje jedina je znanstvena ustanova u Republici Hrvatskoj koja se kvalificirano i sustavno bavi istraživanjem toga povijesno zaokruženog i u historiografiji relativno marginaliziranog dijela Hrvatske. Podružnica od svojega osnutka 1996. sustavno provodi istraživanja koja obuhvaćaju povijest hrvatskoga naroda, društva, gospodarskih odnosa i kulture s naglaskom na isprepletenost povijesti Slavonije, Srijema i Baranje te naroda srednje i jugoistočne Europe s kojima smo u prošlosti dijelili povijest od srednjega vijeka do kraja 20. stoljeća. Osim znanstveno-istraživačke djelatnosti, Podružnica bilježi i zapažene rezultate u izdavačkoj djelatnosti te svojom uspješnošću dokazuje opravdanost osnivanja regionalnih centara za povijesna istraživanja u Hrvatskoj kao ne samo zemljopisno nego i povijesno heterogenoj i policentričnoj zemlji.

Unutar Podružnice provode se sljedeći ranijom strategijom zacrtani znanstveni programi: *Ekohistorija i agrarna povijest, Izvori za hrvatsku povijest, Povijest javnozdravstvenih mjera u Hrvatskoj, Između Istoka i Zapada: Hrvatski povijesni prostori od kasne antike do novoga vijeka u kontekstu crkvenih i vjerskih međutjecaja Istoka i Zapada i Transfer ideja i uloga pojedinaca u razvoju društva i izgradnji institucija u Hrvatskoj.* Djelatnici Podružnice

sudjeluju u radu različitih projekta koji se provode na Institutu, a u samoj podružnici izvodi se projekt *S(c)lavnoni(j)a: ime, opseg i granični položaj u srednjem i ranom novom vijeku* koji sufinancira Hrvatska zaklada za znanost (do ožujka 2025.). U Podružnici se provodi i međunarodni projekt *Regional Translocality in Historical Perspective: the Case of Slavonia and Bosnia* koji se izvodi u suradnji sa Sveučilištima Ruhr Bochum i Leipzig, a financira se putem sredstava Zaklade Humboldt, te interni znanstveni projekt: *Izvori za povijest Slavonije, Srijema i Baranje od srednjeg vijeka do 20. stoljeća* (do kraja 2023.)

U nastupajućem strateškom razdoblju djelatnici Odjela nastaviti će znanstveni rad u sklopu postojećih projekata, te kroz pokretanje novog institucijskog projekta *Izvori za povijest istočne Hrvatske (IPIH)* koji se financiraju putem Programskog ugovora kroz sredstva fonda NextGenerationEU, a planira se i izrada novih projektnih prijedloga na natječaje Hrvatske zaklade za znanost i drugih domaćih i europskih zaklada koje financiraju znanstveni rad u polju humanističkih znanosti.

Projektne znanstveno-istraživačke aktivnosti u nastupajućem strateškom razdoblju organizirati će se kroz rad osam (8) internih istraživačkih projekata, koji će se financirati kroz Programsko financiranje putem programske sheme NextGenerationEU (dio NPOO-a). S početkom novih institucijskih projekata dotadašnji interni projekti prestati će s radom. Uz institucijske projekte, plan je s istekom postojećih HRZZ projekata prijavljivati nove kvalitetne projektne prijedloge (u strateškom razdoblju 8 prijava). Jednako tako, sukladno temama otvorenih natječaja, te strateškim prioritetima Instituta, cilj nam je pokušati uspješno aplicirati na natječaje financirane kroz *Obzor Europa* i programe Europskog istraživačkog vijeća – ERC.

MISIJA

Hrvatski institut za povijest osnovala je Republika Hrvatska s primarnom zadaćom obavljanja trajne znanstveno-istraživačke djelatnosti u polju povijesti. Prema Statutu Hrvatskoga instituta za povijest, osnovna je djelatnost Instituta znanstveni rad koji obuhvaća proučavanje povijesti hrvatskoga naroda u Republici Hrvatskoj i izvan nje, te naroda srednje i jugoistočne Europe u razdoblju od srednjega vijeka do suvremenosti.

Svoju misiju Institut primarno ostvaruje:

- obavljanjem poslova trajne znanstveno-istraživačke djelatnosti
- obavljanjem poslova znanstveno-istraživačke djelatnosti na ugovorenim projektima
- obavljanjem poslova znanstveno-istraživačke djelatnosti na kolaborativnim znanstvenim programima.

Osim znanstveno-istraživačke djelatnosti, rad Instituta obuhvaća i pružanje istraživačkih i savjetničkih usluga; izradu stručnih elaborata i ekspertiza, suradnju s drugim srodnim institucijama i sveučilištima na području povijesne znanosti i nastave; izdavačku djelatnost; organiziranje kongresa, znanstvenih skupova, okruglih stolova i raznih drugih oblika diseminacijskih aktivnosti; organizaciju bibliotečne, dokumentacijske i

informativne službe, koje su potrebne za znanstveno-istraživački rad Instituta u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/22).

VIZIJA

Hrvatski institut za povijest vidimo kao vrhunsku autonomnu znanstveno-istraživačku instituciju koja će tijekom ovoga strateškog razdoblja potvrditi svoj status vodeće nacionalne historiografske institucije, ali jednako tako i profilirati se kao prepoznatljiv europski i regionalni centar za istraživanje povijesti srednje i jugoistočne Europe, poglavito u temama definiranim kroz *Strateški program znanstvenih istraživanja* i suradnju s domaćim i inozemnim istraživačkim institucijama. Temeljne vrijednosti kojima će se Institut voditi na putu prema ostvarenju vizije bit će visoka kvaliteta znanstvenoga rada, intelektualna sloboda, relevantnost znanstvenih istraživanja, etičnost u pristupu znanstvenome radu, racionalnost te javnost rada, kao i pokušaj da se što više iskoriste sredstva iz fondova EU-a na temelju ostvarivanja nekih od ciljeva zacrtanih kroz tri nosiva stupa *Okvirnoga programa EU za istraživanja i inovacije – Obzor Europa* (I. Izvrsna znanost, II. Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost, III. Inovativna Europa).

Stoga u razdoblju od 2024. do 2027. godine dio institutskoga istraživačkog potencijala svakako mora biti usmjeren prema inovacijama u istraživanjima povijesti Hrvata u RH i izvan domovine, jer težište programa *Obzor Europa* jesu upravo inovacije i izvrsna znanost, a inovacije su i jedan od prioriteta *Nacionalne razvojne strategije (NRS 2030)* i *Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (NPOO)*. U tom smislu svakako treba imati na umu i mogućnost kreiranja okvira i procesa za tzv. pametne specijalizacije sadržane u S3. A upravo u tom pogledu i sa ciljem osuvremenjivanja metoda rada i prezentacije istraživačkih rezultata ustrojen je i Znanstveni odjel za povijesne izvore i digitalnu povijest.

Strateški ciljevi Hrvatskoga instituta za povijest

Iz definirane vizije za razdoblje od 2024. do 2027. godine proizlaze i strateški ciljevi Hrvatskoga instituta za povijest:

1. Pozicioniranje i promoviranje Instituta kao regionalnoga središta za znanstvena istraživanja hrvatske povijesti u dodiru sa susjednim državama i narodima srednje i jugoistočne Europe

Aktivnosti predviđene za realizaciju strateškoga cilja:

- sustavno provođenje istraživanja koja stvaraju nova znanja i spoznaje u skladu s misijom Instituta
- uspješno zaključivanje tekućih projekata ugovorenih s Hrvatskom zakladom za znanost (6 projekata) i ugovaranje novih projekata
- prijava i provedba bilateralnih projekata

- donošenje Programa rada 2024. – 2027. i uspješno zaključivanje programskog ugovora s MZO u skladu sa Zakonom (NN 119/22)
- intenziviranje i proširivanje interdisciplinarnih i transdisciplinarnih istraživanja te komparativnih istraživanja
- prijava kvalitetnih projektnih prijedloga na natječaje financirane sredstvima EU
- dodatno podizanje standarda kvalitete znanstveno-istraživačkoga rada unapređivanjem mehanizama za interno osiguranje i promicanjem kvalitete znanstvenoga rada te izdavačke djelatnosti Instituta
 - nastavak snažne izdavačke djelatnosti (izdavanje časopisa, monografija, izvora, zbornika radova) te njezino jačanje partnerstvom s izdavačkim kućama u Republici Hrvatskoj
 - unapređenje postojeće te proširenje institucionalne i projektne partnerske suradnje sa znanstvenim institucijama i sveučilištima u Republici Hrvatskoj
 - sustavno predstavljanje rezultata znanstvenoga rada na domaćim i inozemnim znanstvenim skupovima.

2. Povećanje prisutnosti Instituta u međunarodnome istraživačkom prostoru, poglavito u pogledu proučavanja povijesti Hrvata u RH i izvan nje, te unapređenje međunarodnoga ugleda i položaja Instituta

Aktivnosti predviđene za realizaciju strateškoga cilja:

- jačanje suradnje s nizom inozemnih znanstvenih i visokoškolskih institucija s kojima je Institut već ostvario ugovornu suradnju te proširivanje i institucionaliziranje suradnje koja je do sada uspostavljena na individualnoj razini:
 - bilateralnom projektnom suradnjom (prijavljivanje projekata na natječaje za bilateralnu suradnju s institucijama s kojima su već provedeni bilateralni projekti te drugim inozemnim institucijama s kojima do sada nismo imali takav oblik znanstvene suradnje)
 - multilateralnom projektnom suradnjom (apliciranje na natječaje fondova EU-a sa znanstvenim institucijama iz inozemstva, npr. program Marie Skłodowska-Curie, fondovi ERC-a, poput HERA)
 - osiguravanjem suradnje većega broja inozemnih suradnika na institutskim projektima u sljedećem projektnom ciklusu, koristeći natječaje MOBDOL i CHANSE-HERA
 - zajedničkim organiziranjem znanstvenih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu s inozemnim znanstvenim institucijama te objavljivanjem u suizdavaštvu zbornika radova s tih znanstvenih skupova
 - gostovanjem uglednih stranih znanstvenika u Institutu s ciljem suradnje i znanstvene rasprave o temama znanstvenih istraživanja u fokusu Instituta
 - održavanjem predavanja znanstvenika Instituta na sveučilištima u inozemstvu te gostovanjem u inozemnim znanstvenim institucijama
 - jačanjem institucionalnih veza sa znanstvenim i visokoškolskim institucijama Hrvata izvan RH

- podizanje međunarodnoga odjeka rezultata znanstvenih istraživanja Instituta objavljivanjem radova znanstvenika iz Instituta u prestižnim inozemnim časopisima i drugim publikacijama uvrštenim u baze Web of Science i Scopus
- povećanje udjela znanstvenih radova inozemnih znanstvenika u institutskim časopisima
- organiziranje zajedničkih edukacijskih programa poput seminara i radionica u suradnji s visokoobrazovnim institucijama te tijelima državne uprave i lokalne samouprave
- povećanje ulazne i izlazne mobilnosti znanstvenika i znanstvenih novaka (programi MOBODK, MOBODL, MOBDOL i CHANSE-HERA)
- nastavak objave sinteze hrvatske povijesti od srednjega vijeka do suvremenosti na engleskom jeziku i drugih sličnih sintetskih izdanja namijenjenih prvenstveno zainteresiranoj inozemnoj znanstvenoj i stručnoj javnosti.

3. Zadržavanje postojeće institucionalne autonomije koja svim zaposlenim istraživačima osigurava stimulatивно i prestižno mjesto za znanstveni rad

Aktivnosti predviđene za realizaciju strateškoga cilja:

- javno argumentirano zagovaranje autonomije Instituta jasnim definiranjem njegove društvene uloge
- sustavno promoviranje intelektualne snage i istraživačkoga iskustva zaposlenika Instituta
- osiguravanje dodatnih izvora financiranja znanstveno-istraživačke i stručne djelatnosti
- kandidiranje i uključivanje istaknutih znanstvenika Instituta u rad stručnih skupina i povjerenstava imenovanih od tijela državne uprave sa zadaćom donošenja regulative iz područja znanosti i visokoga obrazovanja
- uspješno ugovaranje Programskog ugovora potrebnog za osiguranje znanstvene djelatnosti Instituta za razdoblje 2024.-2027.
- u slučaju donošenja odluke o restrukturiranju javnih instituta u suradnji s drugim institutima raditi na tome da se ojača suradnja humanističkih instituta na strateškome osmišljavanju modela zajedničkoga djelovanja.

4. Zadržavanje i povećavanje ljudskih resursa kao preduvjeta za kvalitetno i inovativno djelovanje, poglavito u vidu zapošljavanja asistenata i viših asistenata.

Aktivnosti predviđene za realizaciju strateškoga cilja:

- sustavno financijsko planiranje, pregovaranje i dogovaranje s MZO oko zapošljavanja i kadrovske politike, poglavito kroz Programski ugovor
- prijava kvalitetnih znanstvenih projekata kojima bi se osigurala dodatna radna mjesta za asistente i više asistente

- osiguravanje sufinanciranja znanstvenih radnih mjesta u omjeru 50 % : 50 % („dvojno financiranje“) suradnjom s lokalnim i regionalnim samoupravama
- zahtijevanje otvaranja novih programskih i drugih shema za zapošljavanje asistenata i viših asistenata u javnim istraživačkim institutima.

5. Unapređenje organizacijskoga razvoja Instituta

Aktivnosti predviđene za realizaciju strateškoga cilja:

- reorganizacija rada znanstvenih odjela i stručnih službi Instituta u skladu sa Statutom
 - donošenje svih upravnih i provedbenih akata u skladu sa Zakonom i Statutom
- usavršavanje kadrovskih potencijala svih zaposlenika Instituta:
 - organizacijom i održavanjem piramidalne strukture znanstvenih radnih mjesta u skladu sa Zakonom i osiguravanje stabilnog sustava napredovanja na znanstvenim radnim mjestima putem Programskih ugovora
 - kontinuiranim sudjelovanjem djelatnika Instituta na tečajevima i seminarima za dodatno osposobljavanje i znanstvenoga i neznastvenoga kadra (primjerice, tečajevi vezani za europske fondove i regulative, primjenu informatike u povijesnim znanostima, stranih jezika) u suradnji s MZO-om, Agencijom za znanost i visoko obrazovanje, Hrvatskom zakladom za znanost i drugim institucijama, a u skladu s ciljevima S3 (PC1. poboljšanje znanstvene izvrsnosti i PC3. povećanje inovacijske učinkovitosti)
 - održavanjem redovitih *work-in-progress* seminara i prezentacija rada asistenata radi boljega međusobnog povezivanja, stjecanja iskustva u javnim nastupima i kontinuirane evaluacije kvalitete rada
- unapređenje djelovanja Knjižnice Instituta
 - kontinuirana implementacija knjižničkoga softvera u suradnji s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom
 - elektroničko povezivanje sa srodnim institucijama u Europskoj uniji
 - povećanje knjižnoga fonda kontinuiranom nabavom recentne literature (knjige, znanstveni i stručni časopisi)
 - restauracija i zaštita stare građe u knjižničnome fondu
 - modernizacijom segmenata knjižničkoga poslovanja kao što su obrada, posudba i dr. postići ćemo učinkovito pretraživanje i širenje informacija te razvoj digitalne knjižnice – implementacijom sustava Dabar i CroRis
 - dovršenje indeksiranja zasebnih zbirki unutar Knjižnice

6. Okončanje konstruktivne i cjelovite obnove palače Instituta

Aktivnosti predviđene za realizaciju strateškoga cilja:

- izrada glavnog izvedbenog projekta cjelovite obnove (do kraja 2024.)
- nastavak i okončanje cjelovite obnove palače kroz NPOO (do polovice 2026.)

7. Osiguravanje važne uloge Instituta u popularizaciji znanosti, jačanju svijesti o važnosti znanja i znanstvenih istraživanja za društvo, promicanju kritičkoga mišljenja i znanstvenoga pogleda na povijest

Aktivnosti predviđene za realizaciju strateškoga cilja:

- Izrada novih mrežnih stranica Instituta i održavanje njihova sadržaja (www.isp.hr – www.hipzg.hr) (hrvatska i engleska verzija)
 - pokretanje web-shopa unutar mrežnih stranica
 - održavanje odjelnih i projektnih web stranica unutar mrežnog sustava Instituta
- redovito obavještavanje medija o promocijama i drugim događajima u Institutu
 - institucionalna i osobna suradnja s javnim medijima pri osmišljavanju dokumentarnih i znanstveno-stručnih sadržaja u domeni povijesti
- osmišljavanje posebnih tematskih manifestacija namijenjenih široj javnosti
- redovito organiziranje Dana otvorenih vrata Instituta i Dana novih izdanja barem jednom godišnje
- objavljivanje znanstveno-popularnih publikacija
- edukacija nastavnika povijesti u suradnji sa županijskim aktivima nastavnika povijesti
- organiziranje radionica „povjesničarske vještine” za učenike osnovnih i srednjih škola i širu javnost
- poticanje javnih nastupa znanstvenika Instituta u medijima kako u RH tako i u glasilima Hrvata izvan RH.
- kontinuitet i poboljšanje rada sustava Open Journal System (OJS) i uvođenje sustava Open Conference System (OCS) te sustava Open Monograph Press (OMP) u svrhu poticanja i omogućavanja otvorene znanosti;
- stvaranje lokalnoga institutskoga digitalnog repozitorija objavljenih radova svih znanstvenika putem sustava Dabar i CroRis.
- jača povezanost s dariah.hr infrastrukturom.

8. Osiguravanje dodatnih izvora financiranja znanstveno-istraživačkoga rada Instituta

Aktivnosti predviđene za realizaciju strateškoga cilja:

- nakon okončanja obnove stavljanje u punu funkciju muzejskoga prostora Zlatne, Pompejanske i Hegedušičeve dvorane tijekom mjeseci pojačane turističke sezone na Gornjem gradu
- nastavak upoznavanja javnosti s uslugama iz znanstvene i stručne djelatnosti Instituta (na web stranici, FB stranici te YouTube kanalu)
- proširivanje mreže suradnje za komisionu prodaju institutskih izdanja
- povećanje prodaje institutskih izdanja kroz web-shop na mrežnim stranicama Instituta
- sudjelovanje na domaćim sajmovima knjiga
- aktivno apliciranje na projekte Hrvatske zaklade za znanost i okvirnoga programa *Obzor Europa*

- suradnja s institucijama i udrugama Hrvata izvan RH
- suradnja s lokalnim zajednicama, privrednim subjektima ili tijelima državne uprave na provedbi stručnih i znanstvenih projekata uz njihovo financiranje provedbenih troškova
 - za potrebe takve suradnje Znanstveno vijeće osnivat će privremene znanstveno-istraživačke i stručne centre

STRATEŠKI PROGRAM ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA

Znanstveno-istraživački rad Hrvatskoga instituta za povijest odvijat će se u razdoblju od 2024. do 2027. godine unutar pet glavnih metodološko-istraživačkih područja:

- I. povijesni izvori, historiografija i digitalna humanistika (objavljivanje kritičkih izdanja povijesnih izvora i primjena inovativnih metodoloških modela za njihovu interpretativnu analizu u skladu sa suvremenim istraživačkim trendovima u povijesnoj znanosti)
- II. povijest društva i povijest institucija (integrativno, interdisciplinarno i komparativno istraživanje institucionalnih, društvenih fenomena i procesa kao ključnih faktora povijesno-političke opstojnosti hrvatskih zemalja u širem regionalnom i međunarodnom kontekstu u dugome povijesnom trajanju)
- III. urbana povijest, ekonomska povijest, povijest okoliša, povijesna demografija i historija isprepletanja (prostorne konfiguracije, društvene strukture, ekonomski, prirodni i ljudski resursi kao temeljni čimbenici održivoga razvoja hrvatskih zemalja u dugome povijesnom trajanju)
- IV. kulturna, intelektualna, vjerska i memorijalna povijest (kulturna različitost, višestruki identiteti, stereotipi i povijesno pamćenje kao dinamični oblikovni činitelji hrvatskoga povijesnog identiteta)
- V. vojna i ratna povijest (povijest vojno-političkih sukoba i nasilja, /rano/moderna i suvremena povijest Hrvatske u kontekstu aristokratskih, autoritarnih, totalitarnih i demokratskih vlasti i tranzicijskih procesa).

U okviru ovih pet glavnih metodološko-istraživačkih područja za sljedeće četverogodišnje razdoblje predvidjeli smo organiziranje projektnog rada i privremenih tematskih znanstveno-istraživačkih centara. Sve projektne prijedloge sukladno Statutu HIP-a mora prethodno odobriti Znanstveno vijeće, bez obzira radi li se o kompetitivnim projektima ili internim istraživačkim projektima. Znanstveno vijeće odobrava i osnutak privremenih tematskih znanstveno-istraživačkih centara koji se osnivanju u svrhu provedbe manjih i stručnih istraživačkih ciljeva poglavito u suradnji s jedinicama državne uprave, lokalne samouprave i gospodarstvenih subjekata. Prilikom osmišljavanja tematskih znanstveno-istraživačkih centara svakako se mora imati u vidu Statutom određenu misiju Instituta, (ne)istraženost tema, društvenu i znanstvenu potrebu istraživanja teme te osposobljenost istraživača predviđenih za rad unutar centra. Financiranje rada svakog pojedinog centra trebalo bi biti većinski osigurano od strane tijela državne uprave, jedinica lokalne

samouprave i gospodarstvenih subjekata. Voditelji svakog pojedinog tematskog znanstveno-istraživačkog centra određuju se na redovitim sjednicama Znanstvenog vijeća, na temelju pisanog prijedloga za osnutak pojedinog znanstveno-istraživačkog centra.

Znanstveno-istraživački centri

S obzirom na tekuću suradnju s tijelima državne uprave i lokalne samouprave nakon odobravanja Statuta i formalnog ustrojstva novih znanstvenih odjela plan je oformiti nekoliko tematskih znanstveno-istraživačkih centara, kao na primjer:

1. Centar za utvrđivanje znamenitih osoba pokopanih na Gradskom groblju Mirogoj
2. Centar za istraživanje i objavljivanje diplomatske građe RH
3. Centar za istraživanje povijesti hrvatskoga sporta
4. Centar za uspostavu provjere povijesnih činjenica u medijskom prostoru
5. Centar za historiografsku revalorizaciju i registraciju spomenika kulture i baštine
6. Centar za povijest hrvatskog redarstva koji bi djelovao kroz suradnju s Policijskom akademijom „Prvi hrvatski redarstvenik“
7. Centar za hrvatsko-američku historiografsku suradnju koji bi počivao na suradnji s institucijama iz Sjedinjenih Američkih Država National Archives and Records Administration (NARA) i Office of the Historian of the U.S. Department of State (<https://sites.google.com/view/ecropeus/>)

SWOT ANALIZA

Imajući u vidu misiju i viziju Instituta, te ciljeve jačanja znanstvenih kapaciteta i produktivnosti naznačene kroz Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/22), Nacionalnu razvojnu strategiju (NN 13/21), Plan razvoja znanstveno-istraživačke infrastrukture Republike Hrvatske 2023. -2027. (lipanj 2023.) i Nacionalni plan oporavka i otpornosti nužno je analizirati sve slabosti i prednosti naše znanstvene organizacije u recentnom razdoblju društvene i gospodarske tranzicije. Osvježivanjem tih slabosti i prednosti jasnije se mogu uočiti mogućnosti i „prijetnje” u daljnjem znanstvenom i organizacijskom razvoju koje nedvojbeno utječu na kreaciju vizije (strategije djelovanja i razvoja) u nastupajućem razdoblju.

Prednosti (S)

- Znanstveno i stručno osposobljeni kadrovi čija istraživanja obuhvaćaju sva razdoblja povijesnoga razvitka od srednjega vijeka do suvremenosti, što jamči nastavak kvalitetnoga znanstveno-istraživačkog rada i stručne djelatnosti. Prema mišljenju članova Stručnoga povjerenstva koje je provodilo (re)akreditacijsko vrednovanje Instituta 2013. godine, upravo je fokus koji obuhvaća mnoga stoljeća povijesti komparativna prednost Instituta.
 - Trenutna struktura znanstveno-istraživačkog kadra prema znanstvenim radnim mjestima zadovoljava potrebe i za najzahtjevnijim historiografskim istraživanjima, no takva struktura mora se dodatno ojačati stabilnim prilivom kvalitetnih mladih kadrova (vidjeti tablicu na str. 7)
 - Velika znanstvena produktivnost znanstvenika – u prosjeku godišnje objavljuju više od 190 znanstvenih radova (članci u časopisima i zbornicima radova sa znanstvenih skupova, poglavlja u knjigama), te oko 10 knjiga (znanstvenih monografija, uredničkih knjiga i zbornika, zbirki izvorne građe).
 - Znanstvenici Instituta redovito rezultate svojih istraživanja prezentiraju izlaganjima na velikom broju domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu, okruglih stolova i tribina (unatoč pandemiji Covid19 prosječno godišnje više od 100 sudjelovanja na domaćim i inozemnim skupovima)
 - Znanstvenici Instituta aktivno sudjeluju u stručnome usavršavanju nastavnika povijesti osnovnih i srednjih škola.
 - Od 2018. znanstvenici Instituta dobili su dvanaest (12) nagrada za svoj znanstveni rad, od toga tri (3) godišnje državne nagrade za znanost u području humanističkih znanosti, te dvije (2) Godišnje nagrade Hrvatske akademije za znanost i umjetnost.
 - Znanstvena prepoznatljivost istraživača Instituta.
 - Kontinuirani rad s mladim znanstvenicima i njihovo uključivanje u kvalitetna istraživanja te osposobljavanje za samostalna historiografska istraživanja.
- Materijalni resursi koji obuhvaćaju vlastiti prostor i opremu.
 - Zgrada / palača u Opatičkoj 10 u Zagrebu u vlasništvu je Hrvatskoga instituta za povijest. U 2631,43 m² iskoristivog prostora smješteni su uredi, knjižnica, skladišni

prostor te tri dvorane u kojima se organiziraju znanstveni skupovi, seminari, radionice i predavanja. Podružnica u Slavonskome Brodu smještena je u zgradi u Ulici Ante Starčevića 8. Prostor obuhvaća 300 m² – sobe za rad, knjižnicu te skladišni prostor.

- Svi djelatnici Instituta raspolažu računalnom i drugom opremom koja omogućava uspješno ostvarivanje znanstveno-istraživačke djelatnosti Instituta.
- Svim djelatnicima omogućen je pristup internetu, što im omogućava upoznavanje i samostalno pretraživanje relevantnih baza (Scopus, WoS, JSTOR itd.).
- **Snažna i kvalitetna izdavačka djelatnost**
 - U dva bibliotečna niza – *Biblioteka Hrvatska povjesnica* (pokrenuta u Institutu u Zagrebu 1994.) i *Bibliotheca Croatica: Slavonica, Sirminiensia et Baranyensia* (pokrenuta 1996. u Podružnici za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavonskome Brodu) – objavljuju se monografije, studije, rasprave, kritički pripremljeno arhivsko gradivo, prijevodi, pretisci i bibliografije te zbornici radova s domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova.
 - Dio svoje izdavačke djelatnosti Institut i Podružnica ostvaruju i ugovornom suradnjom s različitim izdavačkim kućama iz Hrvatske (Školska knjiga, Alfa, itd.), znanstvenim institucijama i sveučilištima (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Institut društvenih znanosti “Ivo Pilar”, Povijesni institut Centra za humanističke znanosti Mađarske akademije znanosti, Institut za savremenu istoriju Srbije itd.), državnim arhivima iz cijele Hrvatske, strukovnim udrugama, muzejima, udrugama nacionalnih manjina u Hrvatskoj, tijelima lokalne uprave itd.
 - Hrvatski institut za povijest i njegova Podružnica objavljuju četiri znanstvena časopisa, u čijem uređivanju sudjeluju znanstvenici iz raznih znanstvenih institucija i sveučilišta iz Hrvatske i inozemstva (Mađarske, Austrije, Njemačke, Velike Britanije, Slovenije, Poljske, Norveške, SAD-a, Bosne i Hercegovine i Srbije):
 - *Časopis za suvremenu povijest* (od 1968. u Zagrebu) redovito izlazi triput godišnje, a objavljuje radove tematski vezane uz suvremenu povijest (uvršten u baze Scopus, ERIH+ i WoS)
 - *Povijesni prilozi* (od 1982. u Zagrebu) redovito izlaze dvaput godišnje i objavljuju radove s temama predmoderne i moderne povijesti (uvršteni u baze Scopus i ERIH+)
 - *Review of Croatian History* (od 2005. u Zagrebu) izlazi jednom godišnje i na engleskome jeziku objavljuje radove koji se bave hrvatskom poviješću (uvršten u bazu Scopus)
 - *Scrinia Slavonica* godišnjak je Podružnice za povijest Slavonije, Srijeme i Baranje (izlazi od 2001. u Slavonskome Brodu) u kojem se objavljuju radovi s temama od antike do suvremenosti, s naglaskom na temama iz povijesti Slavonije, Srijema i Baranje (uvršten u bazu ERIH+).
- **Uspješnost i iskustvo u upravljanju znanstvenim projektima i njihovu izvođenju**

- U prethodnome strateškom razdoblju (2019. – 2023.) u Institutu se sprovodilo 10 znanstvenih projekata koje je financirala Hrvatska zaklada za znanost, od kojih je 5 uspješno okončano tijekom strateškog razdoblja, a 5 ih je još aktivno.
- Od 2019. do 2023. znanstvenici iz Instituta radili su na 2 bilateralna projekta.
- Od 2019. do 2023. na Institutu se provodilo 16 internih znanstveno-istraživačkih projekata.
- Iskustvo u uspješnom organiziranju domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova i okruglih stolova
 - Institut godišnje organizira, samostalno ili u suradnji s drugim institucijama iz Hrvatske ili inozemstva, 15-ak znanstvenih (i stručnih) skupova i okruglih stolova.
 - Institut je također izdavač ili suizdavač zbornika radova sa skupova koje organizira ili im je suorganizator.
- Institucionalna autonomija
 - Institut je od svojega osnutka 1961. uvijek bio samostalna znanstveno-istraživačka institucija, što mu je omogućilo, osobito nakon 1991., sustavno širenje područja istraživanja od suvremene povijesti do istraživanja svih razdoblja od srednjega vijeka do suvremenosti.
 - Osnivanje Podružnice 1996. i organizacijski ustroj po odjelima, kao rezultat institucionalne autonomije omogućava samostalno planiranje organizacijskoga ustroja i razvoja Instituta.
 - Status samostalnoga javnoga znanstvenog instituta omogućava znanstvenicima i novacima da se potpuno posvete znanstveno-istraživačkom radu, kontinuiranom radu u arhivima u zemlji i inozemstvu, daje im mogućnost samostalnog odabira znanstveno-istraživačkih tema u skladu sa Strategijom te omogućava da osim znanstveno-istraživačkoga rada budu vrlo aktivni i na pružanju istraživačkih i savjetničkih usluga, izradi stručnih elaborata i ekspertiza, u izdavačkoj djelatnosti Instituta i popularizaciji znanosti (u prosjeku znanstvena produkcija Instituta iznosi 1/3 produkcije ukupne hrvatske institucionalne historiografije).

Slabosti (W)

- Iako je u proteklom razdoblju (2019.-2023.) povećan broj objavljenih radova na stranim jezicima na preko 20 %, utjecaj znanstvenih rezultata na međunarodnu znanstvenu publiku ograničen je činjenicom da je većina znanstvenih radova prezentirana u prvome redu na hrvatskome jeziku i u tiskanome mediju, odnosno znanstvenici i znanstveni novaci svoje znanstvene radove objavljuju većinom u hrvatskim znanstvenim časopisima, a u inozemstvu pretežno u regionalnim časopisima. Ovakva situacija izravna je posljedica činjenice izostanka dostatnih financijskih sredstava za prijevode i lekturu na stranim jezicima.
- U slabosti Instituta ulazi i relativno niska izlazna mobilnost znanstvenika i znanstvenih novaka. Brojni boravci znanstvenika i znanstvenih novaka u inozemstvu uglavnom imaju za svrhu arhivska i biblioteka istraživanja, traju od 7 do 14 dana i financiraju se

ograničenim vlastitim sredstvima, kroz istraživačke projekte koje financira HRZZ i bilateralne projekte koje financira MZO. Tek je manji broj znanstvenika koristio Fulbrightovu (4), Humboldtovu (1) ili neku drugu stipendiju radi znanstvenoga usavršavanja u inozemstvu. Kao slabost možemo navesti i nisku ulaznu mobilnost znanstvenika, koja je uslijed pandemije Covid 19 (2020.-2022.) dodatno smanjena.

- S prestankom pandemije tijekom 2022. godine, povećana je izlazna mobilnost i uključenost u istraživačke stipendije austrijske i mađarske akademije znanosti.
- Razmjerno ograničena uključenost u europski istraživački prostor kroz međunarodne istraživačke projekte. Do sada se međunarodna suradnja odvijala uglavnom kroz bilateralne međunarodne projekte, samo jedan projekt je financiran iz programa *Obzor 2020* te individualnu suradnju pojedinih znanstvenika Instituta koji imaju razvijenu međunarodnu mrežu kontakata.
 - S prestankom pandemije tijekom 2022. godine pokrenute su inicijative oko prijavljivanja na natječaje za bilateralne projekte Zaklade Humboldt i programske sheme bilateralnih projekata unutar Weave inicijative (Hrvatska i Slovenija)
- Smanjen broj znanstvenog podmlatka.
 - Od 2012. zbog zabrane novih zapošljavanja u javnom sektoru sustavno opada broj znanstvenih novaka zaposlenih na Institutu. Iako se pokušava njihov broj povećati putem zapošljavanja kroz projekte financirane od strane Hrvatske zaklade za znanost, broj asistenata i viših asistenata u stalnom je opadanju.
- Vrlo ograničen utjecaj na ključna nacionalna tijela i radne skupine zadužene za kreiranje i vođenje nacionalne politike u znanosti i visokome obrazovanju u Republici Hrvatskoj.

Mogućnosti/prilike (O)

- Implementiranje pojedinih sastavnica nacionalnih i europskih strateških dokumenata (NRS 2030, NPOO, *Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije RH, Obzor Europa*), čime bi se dodatno potvrdila usklađenost znanstvenih istraživanja Instituta u sljedećih pet godina s nacionalnim i europskim prioritetima u humanističkim znanostima.
 - Podizanje znanstvene izvrsnosti putem povećanja broja kompetitivnih znanstvenih projekata, poglavito u suradnji s inozemnim znanstvenim institucijama, te povećanje broja radova objavljenih na stranim jezicima.
 - Jačanje društvene odgovornosti kroz pojačanu formalnu suradnju s različitim sastavnicama sustava znanosti, obrazovanja, javne i državne uprave.
 - Jačanje i razvoj nacionalnog i regionalnog identiteta i kulture kroz provođenje istraživanja u širem regionalnom kontekstu te predstavljanje rezultata istraživanja o hrvatskoj povijesti i kulturi na regionalnoj i europskoj razini.
 - Jačanje suradnje s institucijama i udrugama Hrvata izvan RH, poglavito na području Bosne i Hercegovine.
 - Poticanje mladih znanstvenika na prijavu za stipendije i znanstvena usavršavanja u inozemstvu (poglavito kroz programe HRZZ-a)

- Polazeći od činjenica da Europska unija načelno uvažava različita i specifično povijesno uvjetovana obilježja zemalja članica te da se nastoji njegovati zajedništvo kroz različitosti uz isticanje onih obilježja koja djeluju objedinjujuće, humanističkim i društvenim znanostima trebala bi pripadati istaknuta uloga, a u tom kontekstu istraživanje hrvatske povijesti, društva i kulture mora biti važna komponenta hrvatskoga istraživačkog prostora, koji je sastavni dio europskoga istraživačkog prostora. U tom kontekstu valja uključiti i istraživanje povijesti Hrvata izvan granica Republike Hrvatske.
 - Nastavak objavljivanja studija i sinteza na engleskom i drugim stranim jezicima.
 - Pojačana umreženost u europski istraživački prostor preko ulazne i izlazne mobilnosti istraživača i međunarodne projektne suradnje radi dobivanja sredstava za znanstveni rad iz europskih fondova (prijavljivanje na natječaje kompetitivnih bilateralnih projekata, ali i programskih shema ERC-a, HERA ili stipendija Marie Skłodowska-Curie).
 - Interdisciplinarna i multidisciplinarna povezivanja s drugim znanstvenim institucijama u Republici Hrvatskoj i inozemstvu, poglavito sa institucijama Hrvata izvan RH.

- *Europski okvirni program istraživanja i inovacija za razdoblje od 2021. do 2027. godine – Obzor Europa*, koji uvelike zacrtava ciljeve i prioritete europskoga istraživačkog prostora, humanističkim znanostima nominalno daje važnu ulogu kao dijelu svih istraživačkih pravaca kroz stupove „Izvrсна znanost” i „Globalni izazovi i industrijska konkurentnost Europe”.
 - Povećati uključenost Instituta u izradi različitih stručnih i znanstvenih elaborata za potrebe provođenja javnih politika različitih državnih tijela i tijela lokalne uprave.
 - Povećati vidljivost Instituta u digitalnom prostoru u otvorenom pristupu. Digitalizirani povijesni izvori i (e-)publikacije, zatim stvaranje *on-line* baza podataka i osiguravanje otvorenoga pristupa tim bazama vodeći su trendovi u prezentaciji i korištenju znanstvenih rezultata diljem svijeta. U tom se smislu i neke teme kojima se znanstvenici i znanstveni novaci Instituta namjeravaju baviti u sljedećih pet godina uklapaju u te trendove.
 - Jača angažiranost u javnom prostoru preko digitalnih medija (Facebook, YouTube) i suradnje s javnim medijskim servisima poput HRT-a sudjelovanjem u televizijskim i radijskim emisijama i suradnjom u kreiranju programa povijesnoga sadržaja.

- Povećanje broja zaposlenih asistenata i viših asistenata je nužno za osiguranje stabilne kadrovske budućnosti Instituta. Trajna orijentacija i jedna od središnjih zadaća Hrvatskoga instituta za povijest jest kvalitetno obrazovanje znanstvenoga pomlatka Instituta. Velika briga koju je Institut do sada posvećivao mladim i perspektivnim istraživačima imala je za posljedicu visok postotak konačne uspješnosti naših znanstvenih novaka i njihov prelazak među znanstvenike. No zbog restriktivne politike zapošljavanja u javnim službama broj asistenata i viših asistenata u Institutu u stalnom je opadanju.

- Zapošljavanje asistenata i viših asistenata na trošak Državnog proračuna kroz programsko financiranje.
- Zapošljavanje asistenata i viših asistenata kroz program Razvoja karijera mladih istraživača financirano putem Hrvatske zaklade za znanost.
- Obnova palače Instituta kroz sredstva NPOO-a.
 - Povećanje iskoristivog uredskog prostora, osiguranje dostatnog prostora za institutsku Knjižnicu, obnova informatičke infrastrukture, osiguranje kulturne baštine koja se čuva u palači Instituta.

Prijetnje (T)

- Učinci gospodarske krize u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj negativno utječu na financijski položaj svih javnih neprofitnih institucija, poglavito u području humanističkih znanosti, pa tako i Instituta i njegovih istraživača.
 - Smanjenje broja zaposlenih, poglavito mladih istraživača.
 - Smanjenje broja nacionalnih kompetitivnih natječaja za istraživačke projekte.
- Gubitak institucionalne autonomije onemogućio bi samostalnu svrsishodnu i planiranu kadrovsku, istraživačku i izdavačku politiku Instituta.
- Postojanje i poticanje u medijima negativne percepcije znanstvenika u javnim institutima, osobito humanističkim, kao potrošača sredstava iz državnoga proračuna.
- Neodgovarajuća primjena mjerila i normi iz područja prirodnih i tehničkih znanosti na humanističke znanstvene discipline te preferiranje drugih znanosti u odnosu na humanističke znanosti u vrednovanju i financiranju.